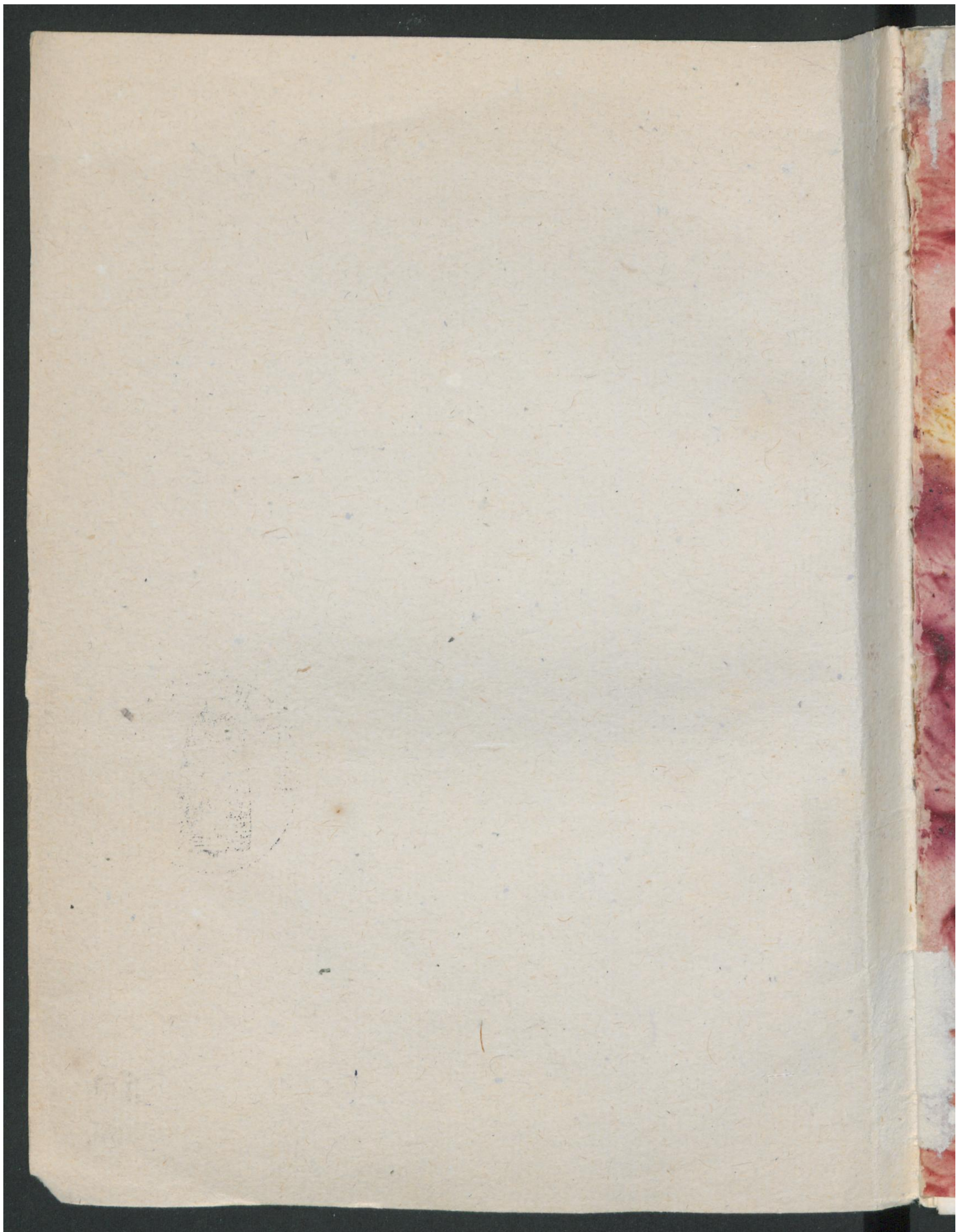
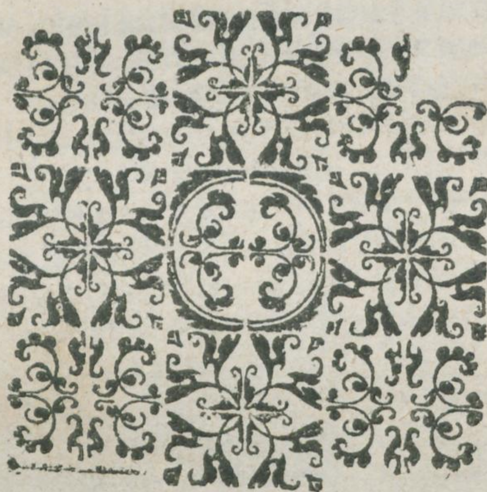

65

Copije van sekere Brie-uen / door eenighe Soldaten omtrent Loenen op de Veluwen opghenomen / Ende met den Bode by den Sergiant Maior tot Aernhem/ eñ volghens aen het Hoff van Gelderlandt ouergheleuert. Gheschreuen wesende wt Deuen-ter/ In dato dẽ 6. Nouembris. Door Peeter Henrickſz. Har-meling van Amsterdam/ PRIMARIS Cappel-laen tot Deuenter/ Aen Cypriaen *ex alto* Martens tot Keesz.

Eerst
Ghedruckt tot Arnhem / by my Wil-lem Jansz. van Campen/ Gheswoꝛen Boeckdruc-ker van t Hoff van Gelderlant/ int Jaer ons Heeren/ 1587.

RAetſalich / Wijſachtbare gun=
ſtighe Heer ende Vrundt Cypriacu Ex
alto Martens/ Mijn Schrijuens is an=
ders niet / dan dat ick noch (Godt heb
loff) wel gheſont ben / Waer nae my
ſeer verlanckt om oock van V. L. te hoo=
ren. Het is wel bekent dat ick door die
hooghe noot ghedwonghen ben om van
Rees te vertrecken/ want ick ſoude daer
blijuende/ off in groote ſchulden moeten
hebben verloopen/ twelck ick altijt ghe=
ſchout hebbe / ofte ick ſoude my ſeluer
moeten verteren/ofte van ghebreck ver=
gaen/ghemerckt iceenſdeels door die deuaſtatie der Landen/als anders
het voorleden Jaer niet ontfangē hebbe/ ende was oock onſeker om dit
Jaer wat te ontfanghen. Hebbe daerom goet gheuonden omme na De=
uenter te treckē / al waer my die vrye coſt by dē Paſtoor in die Weem/
met noch in die tſeuentich Goudtguldens Jaerlicx gepreſenteert wor=
den / twelck ick met mijn ſchrijuens gheaccepteert hebbe. Ende ben
met des Conincx Pagador te Waghen met ſtercke Conuoye door hulp
ende recommandatie vande ghenadighe Vrow van Anholt/ als ick om=
trent 14. daghen by haer Ghenade bequaemheyt om ouer te comen
verwacht hadde/den leſten Auguſti voor ſpoedich ſonder mijnen coſt te
Deuenter ghecomen / ende hebbe tot noch toe alle daghen gheſoden eñ
ghebraden op der Tafel ghehadt/ende ben hier ſeer wel/ dan die veran=
deringhe die quelt my ſeer / en ben niet weynich bedroeft in mijn ghe=
moet dat ick dus moet ſweruen / ende mijn voeten onder vreemde Ta=
felen moet ſteecken / daer ick nu oudtwerdende het wel anders ſoude
begeren/ Dan het belieft Godt alſoo/ick wil patientie hebben/ eñ denc=
ken dat ick dit niet en lijde om mijn quade booſe feyten (hoe wel ick my
nochtans die ſondichſte achte) maer om tghetuych der Euangeliſche
waerheyt/ ende Leeringhe ons Heylighe Catholijcke Roomſche ghe=
loof/ twelck oock doorſake is dat V. E. W. zijn rebelle Vaderlant ghe=
laten heeft/ ghelijck ontelbare meer andere. Vt nobis miſeris aliquo
modo ſolatium ſit, ſocium habere in pœnis. Ghy mocht vraghen wat
mijn Officie hier is; Sū primarius Sacellanus, habens ſub me alios duos,
concionor

concionor feſtiuis diebus, cum populi applauſu (abſit iactantia) Vt in Feſto omnium ſanctorum tanta fuerit virorum maxima corona vt numerus eorum vel ter Mulierum numerum ſuperarit, materiam tempori accommodam de Sanctorum inuocatione tractabã, poſtridie de purgatorio tractabam, & pro Defunctis orandum, ſacrificandum, eleemoſinas largiẽdum, ſcripturis variis, patrum autoritatibus ac exemplis probabam. Dit is te ſeggen: Ick bin der ouer Cappellaen/ hebbende onder my twee andere/ ick predick alle Feeſtdagen/ met groote begeerte des volcx (ſonder roem te ſpreken) als op aller Heylighen dach/ doen is daer alſo grooten getal van Manſ-volc geweeſt/ dat het ſelfde der Vrouwẽ ghetal wel driemael te bouen ghegaen heeft. Ick tracteerde een bequame materie nae den tijt/ te weten van Aenroepinghe der Heylighen. Des anderen daechs van het Vagevuer. Item hoemẽ voer die verſtoruenen Bidden/ Offerhande doen/ ende Aelmiſſen gheuen ſal/ twelck ick met verſcheyden Schriftueren/ Leeringhe der Vaderen/ ende exempelen bewese. Dan wat iſt? Alſoo het is een Hertneckich/ Hoochdragent/ Houeerdich/ Stuer/ Eyghenneuſwijſich Volck/ ſoo ſullen ſy qualijck te bekeeren zijn/ ten ſy ſaecke datter vandẽ Prince van Parma eẽ Deſiderius Seſtich/ Ofte een ander Commiſſaris/ met een Diefhencker gheſonden wort/ die door adminiſtratie van Juſticie haer een afkeer maecke van haer valſche Opinie/ die ſy als noch ſuſtinerẽ/ welck (mijns bedunckens niet ongheraden ſoude duncken) om meer quaets te eviteren/ datter metten eerſten moechte gheſchien/ dan wil dat Godt ende hooghe Ouerheyt committeren. Ick vermoede dat V. E. W. wel verſtaen heeft/ dat wy vanden thienden September tot den 24. tae/ binnen Deventer/ door pregnante ooghſchijnelijcke ſuſpicie in groote vreeſe zijn gheweeſt/ om door den Gouuerneur/ ende zijn Vrſche Soldaten/ als Ruyters den Geuſen ouergheleuert te werden. Dan Godt heeft ons voor deſe tijt daer af ghenadichlijck verloſt/ door dien dat die Stadtholder Verdugo den ſelfden met zijn Vren nae Vranckrijck gheſonden heeft/ ende Deventer met ander volck verſekert. Hadde Verdugo twee daghen vertrocken om binnen Deventer te comen/ het ſolde al zijn gheſchiet/ want de Vyandt was niet wijt vander Stadt/ tot verſcheyden plaetſen/ ſoo te Peerde als te voet/ om eyntelijck beſcheyt te crijghen om in te trecken door die Noorenburger Poort/ daer die Vren in laghen gheſtadich/ om die Poorte ten bequamen tijt te openen/ dan en conden dat niet nae haren appetijt te weghe brenghen/ door dien dat die Walen die ſnof in die Neus hebbende/ die Poort mede dach ende nacht ſterckelijck van binnen voor die Poort bewaerden.

Hier

Hier is wel veerthien daghen lanck continuele sprake gheweest van Vrede. Die Stadtholder Verdugo heeft schrijuens van vrienden wt het Hoff vanden Hertoghe van Parma / datter noyt meer apparentie van Vrede gheweest is als nu / die Burgemeesters van Deuenter hebben schrijuens wt Brussel van haer Ghedeputeerden / dat Elisabeth Henricx seer soliciteert om die Landen met den Coninck te vereenigen. Hier is tijdinghe dat Lycester binnen Leyden eenen Predicant / eenen Burghemeester / ende twee Hopluyden heeft laten Affhouwen / die de Gemeente die Vrede ende Pays dissuadeerden / ende oproer ghemaect hadde onder haer / die tijdinghe compt van verscheyden oorden / oock wt Hollandt. Binnen Zwoll is een Burgemeester genaempt Bloemendal / die snootste Scheimste Gues die daer wesen mach / die welcke die Ghemeente ende die huysluyden alle daghe Consoliert / niet twijfelende die Vrede sal voor Carsmisse toecomende zijn effect sorteren / sulcx dat een yeder weder vry nae zijn Vaderlant sal trecken / eñ elders daert hem belieuen sal / twelck hoe wel dus gheaffirmeert wert / blijfick nochtans ongheloouich / hoe wel dattet sonder mijn ghelooff wel ghescien mach / hebbe mijns bedunckens veel motijuen die my in mijn ongheloof van dien versterckten, Godt geue dat mijn motijuen vals gheuonden moeten werden / daer ick grootelijck met meer andere nae verlanghe / Dat kenne Godt / die V. E. W. met ons allen wil verleenen voorspoedighe ghesontheyt / met Patientie / ende een salighe onbreeckelijcke Vrede / Amen / Amen / Amen. Blijft ghesont / metter haest wt Deuenter den 6. Nouember. Anno 1587.

V. R. VV.

Dienaer.

Hermeling.

Post date.

Segt doch H. Adriaen dat hier niet vaceert daer door hy gheholpen can werden / hier gaen veel Pastooren die ooc geerne dienst hadden / dan sullen van noot noch desen Winter moeten gaen bidden / ende niet alleen sy / dan ooc veel vande Viccarien van Deuẽter / die vã haer Corpus niet en crijgẽ / eñ des weecx maer x. stuyuers in presentie / Dat is al daer sy met Maecht eñ kinderen op moeten leuen.

Extracten wt ſeeckere andere Miſſieue / by den voorſz Harmelinck / In dato den negenentwintichſten Octobris / aen Cornelis Brouwer / Der Rechten Licentiaet / woonende tot Calcker / int Landt van Cleeff gheſchreuen.

JCk vinde hier een inhumaen/ Stuers / Houeerdich/ ende eygen goetduncken Ketterſche Ghemeente/ daer een Guel of een Dieſhencker meer profijts ſoude doen/ omme haer te reducieren tot het Catolijcke gheloof/ als alle Predicanten/ die oock ſoudẽ connen callen/ als Brugman/ ofte ſpreken met Engelſche Tonghen. Godt wil ons voort bewaren / dan my dunckt dat Deuenter zijn plaghen noch niet al en heeft / Iſt moghelijck dat V L. Marrij Jans in eenighe ſaecken behulpelijck cont weſen / wilt haer dat niet af ſlaen/ om mijnent wil / want ſy is my niet min ghetrow gheweeſt oft mijn Suſter hadde gheweeſt/ twelck ick met danckbaerheyt/ haer/ als oock V. K. W. tot allen tijden ſal bereyt weſen te verſchuldigen. Iſt ſaeck dat V L. een Cockmaecht van doen hebt/ ick wil v daer wel aen raden/ want ſy is ghetrou totter doot/ Soo niet: ſo mach ſy patientie hebben/ ter tijt toe/ dattet Godt voecht/ dat wy Aernhem veroueren/ ende alſoo den vroom vry hebben/ om vry te Deuenter te mogen comen. Groet alle die Vrienden / In ſonder V L. Vader/ Broeder/ Dochter/ Suſter/ Swager ende Nicht / Aecht Claes / ende Meeſter Jacob Buyck. Metter haeſt wt Deuenter/ den 26. October. Anno 1587.

V. R. W.

Dienaer/

Harmelinck.

❡ Extract wt noch eene andere Missiue / oock by den voorz

Harmeling / In dato den derden Nouember. Ghe-
schreuen aen Schipper Floris Pietersen/ woonende aen
die Nieuwe zijde/ achter die Houdtmarckt.
Tot Amstelredam.

MEn seyt: eygen Heert/ is Gout weert/ twelck
ick die waerheyt beuinde te wesen/ al hoe wel ick by die
Pastoor/ die een seer stil goet man is / die vrije cost heb-
be/ ende oock gewasschen werde / ende Huys-vestinghe
hebbe/ maer ick moet mijn eygen Keersen bernen/ Ick
heb oock weynich ouer te decken/ te weten een Deeckē/
soo dat ick niet weet hoe ick door den Winter sal comen. Het is mijn
liefste Suster wel bekent/ hoe cout van natueren dat ic ben. Ick hebbe
die voorleden Winters te Keesz/ mijn twee Deeckens/ met die Spaen-
sche Deecken/ Mijn Tabbert vier dick / met noch etlijcke Cussens ouer
gehadt/ ende ben noch dickwils met coude voeten op ghestaen/ hoe wel
ick warm te Bedde ginck / Ende een warme Duysteen aen mijn voe-
ten hadde / ick hoope Godt sal my nae mijn Clederen vriesen laten/
ghelijck hy menich Mensche doet vriesen/ anders sal ick vā coude ster-
uen / ofte een groote sieckte vergaderen. Ick hebbe onse lieue oude
Vader binnen drie weecken Brieuen gheschreuen/ by die Brief / die ick
V L. ghesonden hebbe/ waer inne ick hem vertroost heb met die hoope
van haest verloost te werden/ vant Duyuelsche Babilonische Juck der
Guesen/ want men roept hier anders niet dan vrede. Groet onse lieue
Vader/ Broeder/ Claesken met haer Suster/ onsen Henrick Neef / met
zijn Huysvrou Anna Pieters met haer Suster/ die Susters van Mey-
ster Willem Kinnissen/ Ockgen Claes/ Ludw Willems/ Aef Willems
met haer Susters/ Wayn Jans / ende andere Biecht-dochters / ende
goede kennisse.

